

Год. V.

Број 42.

**НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.**

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

УРЕДНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 22. октобра 1895.

Ad. M. 658.
ex. 1895.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Високи отпис, који садржава превршињи одговор на најповизицију адресу захвалности св. архијерејскога синода, поднесену Његову царском и апостоле ом Краљевском Величанству

(Превод са маџарског оригинала.)

Краљевско-угарски министар-председник.

Бр. 3414.
М. II.

Преузвишени и Високопросвећени Господине Архијепископе-Митрополите и Патријарше!

Његово царско и апостолско краљевско Величанство превршињом Својом одлуком, изданом у Геделу дне 9. октобра 1895. године, примивши по мојој представи са задовољством и захвалношћу најмилиствивије на знање прав. српским архијерејским синодом према превршињој особи Његова ц. и апост. краљевског Величанства изражену изјаву непоколебиве вер-

ности и оданости, благоизволело ме је овластити, да ово уз израз непромењиве милости Његова Величанства у Карловцима сакупљеном прав. срп. архијерејском синоду до знања ставим.

Позивно на представку Ваше Преузвишености од 17./29. септембра ове год. под бр. М. 320, умољавам Вашу Преузвишеност, да о

ПРЕУЗВИШЕНОМ И ВИСОКОПРОСВЕЋЕНОМ
ГОСПОДИНУ

Георгију Бранковићу

правом тајном саветнику и православном архијепископу-митрополиту карловачком и патријарху српском.

горњем изволите поменути архијерејски синод у моје име известити.

Примите, Ваша Преузвишености, искрени изјав мојега одличнога поштовања.

У Будимпешти, 12. октобра 1895.

Барон Банфи с. р.

За верност превода

Dr **Лаза Секулић** с. р.
патријаршки и народно-црквени тајник.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Спајање партикуларних са општим митрополијским свештеничко-удовичким мировинским фондом.

По решењу високославног Саборског Одбора имала би и „уредба о мировинском фонду за удовице и сиротну децу српског православног свештенства у опсегу српске митрополије карловачке“ од 1. јануара 1895. ступити у живот.

Услед тога позване су са надлежне стране све управе постојећих код нас партикуларних свештеничко-удовичких мировинских фондова, да се изјаве о томе, да ли ће се и на који начин спојити са општим мировинским фондом.

До сада се ни једна управа тих партикуларних фондова није о томе изјавила, нити своје решење донела.

Управа архијерејског фонда у својој последњој скупштини, држаној дана 31. августа о. г., изабрала је један одбор, и ставила му у задатак, да питање о спојењу архијерејског са општим мировинским фондом *свестрано* проучи, те скупштини, која ће се на скоро састати, поднесе у питању том свој предлог.

Тај се одбор састао 9. октобра о. г. и донео решење, да се скупштини поднесе предлог *против спојења* архијерејског са општим мировинским фондом. Чланови одбора који су тако решење донели задовољили се мотивацијом, коју је изнело бриговодство архијерејског мировинског фонда у седници својој од 23. августа о. г., а саопштеном у 34. броју овога листа, и ако је у одборској седници било говора, да се то спојење одбије из разлога, што би у случају неспојења фондова, свештенству архијерејском остао готов капитал од — у округлој своти — 100 хиљада форинти, да с њиме располаже на цели, које би управа тога фонда за најсходније пронашла.

Ја сам се уздржао у одборској седници

од гласања и ако сам пре седнице те увек био за спојење архијерејског, као што сам у начелу за спојење и осталих партикуларних са општим мировинским фондом.

Уздржао сам се од гласања из разлога, јер сам у течају одборског саветовања наишао на горњу избачену мисао, која ми у оном моменту није изгледала за одбацивање, али за формулисање, оправдање или неоправдање које мисли нисам у одборској седници могао прибавити потребне информације. А научно сам мисао, ма како изгледала здрава или неприступачна, не усвајати или не одбацивати је пре, него што јој по могућности вредност испитам

Па пре него што би испитао ту избачену тек мисао, оправданост које би ме несумњиво упутила против спојења фондова, а о оправданости које нисам се тада могао још уверити, те не хотећи прејудиковати евентуално бољем осведочењу своме, нисам хтео гласати за спојење, а не могах онда још изјавити се ни против спојења. Тим пре сам могао не гласати, што сам један у одборској седници био према петорици, која су била против спојења.

Толико морадох рећи ради образложења свога негласања у одборској седници, које се — као што доцније дознадох — тумачило, а можда и употребљавало у корист струје против спојења.

I.

Питање спојења партикуларних са општим мировинским фондом треба управе њихове да проуче са свију страна његових, а не само са једне, у којој се концентираше уски поглед личног егоизма и партикуларног нам интереса, којем се погледу причињава, да ће спојењем

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

фондова бити ускраћен тај егоизам и оштећен тај интерес.

Питање спојења фондова, по захтевима општих чам интереса, не би смело бити само питање: хоћемо ли ми у архидијезези и бачкој дијезези (а пакрачку и да не спомињем, јер сам уверен о пристанку тамошњег фонда на спојење), изгубити што спојењем фондова; него би имало на првом месту бити питање: колико би тиме целина добила?

Но пре него што одговоримо на ово питање, одговоримо на прво. Ограничићемо се на нас у архидијезези.

Центар разлога против спојења нашег са општим мировинским фондом лежи у бојазни браће свештеника, да би спојењем било оштећено архидијезезално свештенство, боље рећи, чланови архидијезезалног фонда.

Кад кажемо чланови, разумемо оне, који су већ чланови, јер нових чланова после ступања у живот општег мировинског фонда нити ће бити много, нити би, по томе, требало да буде и једног.

А да ли члановима архидијезезалног фонда, односно њиховим удовицама и сирочадима, прети кака год опасност од спојења фондова? Не само да не прети, него им је корист и сигурност већа и очигледна. А ево зашто. §. 29. уредбе о општем мировинском фонду установљује и одређује:

Сви они свештеници и закони, које ова уредба као чланове било архидијезезалног било бачког и најпосле пакрачког удовичког фонда затече, ако се ти фондови слију са општим овим мировинским фондом, (§. 18.) примају се за редовне чланове овога завода без икаквог доплаћивања, са правом уживања мировине од најнижег улога, ако нису већ у пређашњи фонд, кога су чланови били, улог од веће класе уплатили. У том случају имају право на доштинску класу.

Јасно као дан. А значи ово: сви чланови архидијезезалног фонда, без обзира колики су улог у овај фонд уплатити, примају се за редовне чланове општег мировинског фонда са правом уживања мировине од најнижег улога (§. 5.) т. ј. од 200 фор. А то значи: тридесет и пет чланова архидијезезалног фонда, кад се овај споји са општим мировинским фондом, ма да им је улог у архидијезезалном фонду од 100 фор., биће чланови општег мировин-

ског фонда са улогом од 200 фор., а без да за то и филира доплате што год. Значи и то: да ће и она четир члана са 150 фор. улога у архидијезезалном фонду, бити чланови општег фонда са улогом од 200 фор., тако исто без икаквог доплаћивања.

Оним пак члановима архидијезезалног фонда, са улогом од 200, 205 и 210, остаће тај улог нетакнут и непромењен и у општем фонду. Није ли ово очигледна материјална корист скоро половине чланова архидијезезалног фонда, а безопасност и за другу половину чланова његових?

Ту очигледну корист још ће очигледније осетити чланови архидијезезалног фонда, у случају спојења овога са општим фондом, онда, кад не буду у општи фонд морали уплаћивати бар најмању чланарину од 200 фор. чим овај фонд од 1. јануара 1896. ступи у живот, као што ће по 27 §, уредбе морати бити редовни чланови тога фонда.

Но не само чланарину са главним (најмањим) улогом од 200 фор. него и са 6% каматом на ту своту од навршене 40 до достигнуте године живота свога, мораће уплатити и чланови архидијезезалног фонда у општи фонд, — ако се овај не споји са општим фондом.

Противници спојења фондова неће то спојење ни за то, јер се боје, да општи фонд евентуално не ће бити кадар подмирити све доспеле мировине, те да би тако будуће удовице данашњих чланова архидијезезалног фонда, па и удовице, које већ из овога фонда примају мировину или припомоћи, биле услед евентуалне неспособности општег фонда за подмиривање свију наступелих мировина, ускраћене у пензији коју добијају или коју би добити имале.

Но и ова бојазан је у главноме неоснована крај §. 30 мировинске уредбе. Тај § гласи и одређује овако:

Удовице и сиротани, који из постојећих фондова: карловачког, бачког и пакрачког било мировине, било припомоћи и милостиње примају, примаће их — у случају спојења тих фондова са општим мировинским фондом — и на даље из овог мировинског фонда у оној истој мери и под оним истим увешима, као што су то већ уживали.

Јасно је и то као дан. Удовице и сиро-

кад примале би у случају спојења фондова и из општег мировинског фонда исту ону мировину, припомоћ или милостињу, коју данас примају или коју би имали примати из архиђеџезалног фонда, а према штатутима овога.

Но противници спојења фондова ће нам пружити прет на §. 22. мировинске уредбе који овако гласи:

У случају да би се број умировљеника толико умножио, да камате и годишњи прилози не би довољни били за подмирење постојећих мировина и припомоћи, у том случају имаће се од сваке мировине односно припомоћи сарамерно одбити онолико, колико управа завода овога за потребно пронађе.

На против пак, ако би се по времену приходи овога завода знатно повећали, моћи ће управа на предлог епархијске власти, по околностима и потреби постојеће мировине и припомоћи повисити, као и милостиње делити у границама ове уредбе.

С обзиром на мртва слова овога § а би им бојазан могла евентуално бити оправдана. Али и та је бојазан неоснована с обзиром на то, што је 28 §-ом мировинске уредбе остављено управи архиђеџезалног фонда, да споразумно одлучи и о начину, *на који ће извести и ушаначити спојење овога са општим мировинским фондом.* А то значи, да ће управа архиђеџезалног фонда моћи између осталих начина, као услова спојењу своје са општим фондом, поставити и овај захтев: да удовице и сирочад чланова архиђеџезалног фонда, с обзиром на спајање капитала архиђеџезалног са општим, а без обзира на евентуалитете које предвиђа први одсек 22 §. мировинске уредбе, имају из општег фонда бити подмириване безусловно у целости својих тражбина.

По углављењу и примању таког услова за спојење архиђеџезалног са општим мировинским фондом, бојазан за сигурност мировина и припомоћи архиђеџезалних свештеничких удовица и сирочади отпада сасвим.

Бојазан та пре би имала места баш за случај неспојења фондова, а с обзиром на стање нашег архиђеџезалног фонда.

По рачуну тога фонда за г. 1894. плаћа он саме мировине годишње 4.955 фор., милостиње издаје 170 фор., осталих трошкова 550 фор., свега, дакле: 5675 фор. Капитал од 100 хиљада форинти, према томе, треба да се из-

даје *увек и цео* на 6% камату, а да *узмогне тај редовни и садањи већ издатак подмиривати.*

А јамчити *увек* за 6% камату и то на *цео* капитал од 100 хиљада форината нашем архиђеџезалном фонду, као и за уредно утицање те камате, већ и с обзиром на природу управе тога фонда; — ми с наше стране не би ни хтели ни могли; а уверени смо, да и господа противници спојења фондова не би ни хтела ни разложно могла за то јамчити. А то значи, да приход архиђеџезалног фонда није баш најсигурнији, а да би могао своје редовне и неизбежне издатке увек подмиривати. Такво пак стање нашег фонда доказује, *да је он преоптерећен.*

А кад се свему томе придода и тај сасвим могући евентуалитет, да број удовица и сирочади порасте, онда смо близу опасности, која прети удовицама и сирочадима тим, да им се мировине, припомоћи и милостиње *мање* баш у партикуларном нашем фонду ради мањег прихода фондовског него што би му био редован издатак.

Дакле, опасност смањивања мировине и припомоћи нашим удовицама и сирочадима је — према фактичном стању нашег фонда — близу већ, дочим за случај спојења његова са општим фондом та опасност апсолутно не може, према горе реченом, наступити.

Кад не би, по свему томе, у случају спојења фондова, било никакве опасности ни за удовице које већ уживају мировину из архиђеџезалног фонда, ни за удовице, које би евентуално стекле право на ту мировину, као супруге данашњих чланова тога фонда; кад се, дакле, спојењем фондова не алтерирају и не доводе у сумњу и опасност њихова права на пензију, кад се на против свима члановима то право осигурава и зајамчава, а половини чланова архиђеџезалног фонда то право повећава са 100 и 150 на 200 ф., без икаквог њиховог доплаћивања у општи фонд; кад се, надаље, чланови архиђеџезалног фонда спајањем фондова ослобађају новог улагања чланарине у општи фонд и плаћања евентуално доспеле 6% камате на ту чланарину испод 40 године живота им:

онда су то све разлози, да би чланови архиђеџезалног фонда, баш у интересу своје и својих удовица, требали да престану на

спајање архидијецезалног са општим фондом.

Толико са гледишта *личног интереса чланова партикуларног архидијецезалног мировинског фонда*.

II.

Прелазимо сада на једно мало шире гледиште, које има пред собом *интерес архидијецезалног свештенства*.

Противници спојења фондова, као да би хтели у своје оправдање навести и то, да желе сачувати данашњи капитал свога фонда *архидијецезалном свештенству*, како би га ово могло, у своје време, наменити и употребити на било које подмирење својих потреба, или га пак осигурати архидијецезалном свештенству, да може крај чланства у општем мировинском фонду, осигурати мировину и припомоћ својим удовицама и сирочадима и у своје партикуларном фонду.

Но поводом таког образложења намећу се неизбежна два питања.

Прво, да ли би партикуларни архидијецезални фонд требао и могао постојати крај општега мировинског фонда?

Друго, да ли би се сврха и одређење архидијецезалног мировинског фонда могла изменити и како?

По нашем мишљењу архидијецезални би фонд (као и сви партикуларни) крај општега фонда *са својом данашњом сврхом и одређењем*, постао непотребан, а у своје време илузоран и безпредметан, кад би са надлежне стране у опште дозвољено било да таким *постане*.

Јер, колико би свештеника хтелo и могло бити чланом општег фонда са 600 фор улога, а уједно и чланом партикуларног фонда са улогом од 200 фор.? Можда би се, узмимо, и таки нашли, али ти би били врло, врло ретки. А ради 5—10 *таквих* чланова не би било оправдано да постоје фондови, као што не би имало смисла бити члан партикуларног фонда са улогом од 100—200 фор., а уједно члан општег фонда са улогом *испод максимума од 600 фор.* који се дозвољава у овоме фонду.

Задржати, дакле, сврху и одређење архидијецезалног фонда и даље ово, које постоји, крај општег мировинског фонда *са истом сврхом*, па у том партикуларном фонду имати временом 5—10, и још мање, чланова, који би

по својим имућственим околностима могли бити чланови општег и партикуларног фонда, значило би: десетини — прилично или баш и добро ситуираних — свештеника ставити на расположење доходак капитала од 100 хиљада форинти; значило би, ради десетак таквих свештеника оставити сво остало свештенство и архидијецезе и целе митрополије, да им удовице и сирочад добијају много мању, па мању и него што би им иначе општи мировински фонд био дужан пружити, пензију и припомоћ, само за то, да у најбољем случају, десеторица, архидијецезалних свештеника могу са 100 или 200 фор. већом мировином осигурати своје удовице.

А је ли то била мисао оснивача архидијецезалног фонда и разлог неспојењу његовом?

А допустити да до тога дође, као што би доћи морало, значило би: неколицини жртвовати целину. Те према томе, задржати сврху архидијецезалног фонда, која му постоји, крај општег мировинског фонда, *не би било у интересу архидијецезалног свештенства, него у интересу врло малог броја неколицине, и то, релативно ситуираних архидијецезалних свештеника*. А то је не само против интенције оснивача партикуларних фондова, него би то било и против свију племенитих и хуманих осећаја, против племените и хумане сврхе мировинског института, и против идеје, којом је тај институт замишљен и оживотворен.

Партикуларни фондови крај општега не могу постојати, не би се могли одржати, изгубили би свој *raison d'être*. Јер би могло и то наступити, да временом не би имали ни једног члана, јер се нови не би пријављивали, пошто би морали сви свештеници бити чланови општега фонда, те не би осећали ни потребе, нити би могли поднашати терет двоструког чланства, у општем и мировинском фонду. И тако би наступио случај: или да партикуларни фондови имају тек по којег члана, или да немају ни једног. Па ко би сачињавао и саму управу архидијецезалног н. пр. фонда, за чију се управу траже 12 лица. Ко би управљао, и ради кога, са тим фондом!

Право на мировину, милостињу и припомоћ, по штатуу фонда архидијецезалног, имају само чланови тога фонда. За то се у опште и не може говорити о користи архидијецезалног свештенства, него само о користи архидијецез-

WWW.UNILIB.RS

залних свештеника као чланова архидијецезалног фонда. А кад не би било чланова, за кога би постојао тај фонд! Не би ли он сам себи био смешан, не би ли његова сврха била промашена, не би ли зар тај фонд постао илузоран и безпредметан?

А да ли би се могла сама сврха тога фонда променити? Ни онда не, кад тај фонд не би имао ни једног свога члана. А зашто не? Зато, *јер би сврха постојала*. А постојала би и изражена била, па и свога извршиоца имала — у општем мировинском фонду.

По утврђеним начелима правне науке о иметку намењеном извесној сврси, сврха тога иметка се не може изменити до год та сврха постоји. Та сврха у конкретном случају, као што рекосмо, постојала би и изражена би била у општем мировинском фонду. Према томе, ако би, и кад би архидијецезални фонд изгубио могућност, јер остављен без чланова својих, да одговара сам по себи намењеној му сврси, он би се по природној нужности и нуждом околности морао, ео ipso, сјединити с општим мировинским фондом, као органом за достизавање и извршавање сврхе и намене, која је њему као таквом била одређена и намењена, а за које извршење би се он показао илузорним.

И кад из овога извучемо и последњу конзеквенцију, онда стојимо пред логичном, теоретичком и практичном нужности, да ће се не само чланарински капитали партикуларних, па и архидијецезалног фонда, морати временом спојити са општим мировинским фондом, *него да ће се у њ мораши слити и сами легатарни капитали њихови*, макар § 28 мировинске уредбе и сматрао легатарне капитале нетакнутима.

Сви су ти капитали основани у једну сврху. Њихово се опредељење не може, како по статутима партикуларних фондова тако и по наредби легата, измењивати све дотле, *док та сврха постоји*. Ова не ће престати јер ће општи мировински фонд постојати. Но престаће у своје време *raison de tre* партикуларних фондова као таквих, крај општег мировинског фонда, и ти партикуларни фондови мора ће извршавање своје сврхе и намене тражити у заједници са општим фондом, заједно и са својим легатарним капиталима, који су намењеном својом сврхом сами по себи постали саставни део партикуларних

мировинских фондова. Сабор од г 1892. је заборавао ту страну тога питања и за то је 28. §. мировинске уредбе по нашем мишљењу донешен на погрешном једностраном становишту, а требао је гласити, да се партикуларни мировински фондови, са целим њима припадним иметком, од дана ступања у живот општег мировинског фонда имају с' овим спојити под условима, да сврха и намена партикуларних фондова не буде ничим окрњена или онемогуђена.

Но узмимо, да управе партикуларних фондова закључе измену опредељена и сврхе својих фондова, према штатуту бар архидијецезалног фонда, ту измену има одобрити Његово Величанство. Уставна влада неће никада, крај углављених и усвојених начела правне науке о иметку са установљеном сврхом (*Zweckvermögen*), а док постоји општи мировински фонд, препоручити измену опредељења архидијец. фонду.

Без те измене, а са данашњом сврхом, крај општега мировинског фонда, тај ће партикуларни фонд постати илузоран и безпредметан, и мораће се, дакле, ео ipso, спојити са општим мировинским фондом, *као извршиоцем сврхе и партикуларним фондовима одређене*. Те по томе што је требало одмах извести, путем уредбе мировинске, биће доцније по захтеву нужности, и саме природности.

Тако ће бити, јер тако само може бити. Појмио то ко или не појмио; било то коме право или не било.

А кад бити мора, зашто да не буде са нашим благословом, који би бар доказао, да смо широких груди, да срца имамо, не само за себе него за све, *за целину*.

III.

Постати чланом архидијецезалног фонда не само да није нико пречио архидијецезалном свештенству, него му је то штатут тога фонда у дужност стављао.

Па ако који од архидијецезалних свештеника није чланом тога фонда до сада постао, није то туђом кривицом, него немарношћу својом, немарношћу за своју породицу. Но тиме се изједначио у одношају своје према томе фонду са свештеницима осталих делова Митрополије. Према њима дакле, ми немамо никакве веће обвезе, нити имамо и можемо имати братскије осећаје, него што их морамо имати и према осталој браћи нашој осталих делова наше Митрополије.

Јер наши братски и српски осећаји, јер наша Јеванђелска љубав ваљада не расте и не пада по границама епархија, и не зависи ваљада од разлике и удаљености дијецеза.

Према томе, ако хоћемо сада нечлановима нашег фонда у архидијецези да будемо браћа, морамо и треба да будемо исто тако и у истој мери браћа и осталим свештеницима, која тако исто нису чланови нашег фонда, јер нису то могли постати, као што нису чланови ни она наша браћа у архидијецези, *која су то могла бити, а нису хтели да буду.*

Ако хоћемо, дакле, са гледишта братске љубави да питање спојења свога фонда са општим фондом решавамо, морамо га решити са гледишта истих обзира према свима нечлановима архидијецезалног фонда. Јер у овом конкретном случају не може нам бити разлике између архидијецезалних свештеника и свештеника осталих делова Митрополије. Свештеник архидијецезе мора нам бити тако мио и близу срца, као и свештеник изван архидијецезе. Кад нам не би тако било, значило би да чинимо разлике између свештеника и свештеника; значило би, да нам је нешто друго свештеник у архидијецези, а друго свештеник изван ње. Значило би, да не појмимо братство, да не осећамо једнаку љубав према једнакој браћи; значило би тесногрудост, и непојимање братске нам солидарности; значило би да не знамо мислити и осећати за целину, него само за појединце у целини тој; а то би доказивало, да немамо ширег видокруга, и широка срца, да немамо солидарности, да живимо сваки за себе, а не сви на једног.

Према нашем фонду сви су му нечланови једнаки, јер на њ нема ни један од њих ни већег ни мањег права. А братском срцу треба да су браћа једнака. Свештенику српском треба да је сваки свештеник српски мио, ма с' којег краја био. Епархијске границе зар да убијају

или слабе братску љубав, српску дужност и и свештеничку заједницу нашу?! Срамота би било, обрукали би се пред потомством.

Архидијецезалан фонд основан је у своје време за то, јер се онда није могао ни замишљати, а још мање оживотворити општи мировински фонд. Па јер није било ни бити могло општег фонда, ограничавала се љубав оснивача на то, да помогне свештенству бар једног дела Митрополије. Али, да могу проговорити блажена уста тога оснивача данас, пред општим мировинским фондом, ево главе, да би нам казала: спојите све фондове у један, свима је једна сврха, сви скупа ће сигурније ту сврху достигавати него сваки за себе. Па би нам рекла та уста још и ово: немојте бар данас један да пева, а други да плаче и нариче, кад можете сви да се осигурате, један другом помогнете, а у општем фонду бићете сви сигурнији.

Тако ствар стоји са оног *најширег гледишта, гледишта општег*, које пред очима има целину, а не понеке личности.

И са разлога, дакле, које нам то опште гледиште диктује, требали би, да смо сви махом за сједињење фондова.

* * *

А кад, осим тих разлога, стојимо пред математичком чињеницом, да би *као чланови партикуларног фонда* у великој користи били са спојењем фондова;

кад стојимо пред таком истом чињеницом, да би сврха, ради које постоје партикуларни фондови, била већма и сигурније зајемчена у општем фонду, спојеном са тим партикуларним;

кад изменити не можемо сврху и одређење партикуларних фондова, и кад оборити не можемо истину, да ће доћи време кад ће се партикуларни морати спојити са општим фондом;

онда је логично и једино оправдано — на то спојење пристати одмах.

Јеремиа.

Крстоу кз єдинаго Бога.

(Свршетак)

За грешни овај свет остаје онај који је на крсту био распет за навек преблаг Бог.

Први и непосредни плод којим је уро-

дио догмат о јединству Божијем јесте успостава идеје и осећаја о јединству рода човечијег. У једном одељку знаменитог дела „О кризи у немачкој философији“ вели

Француски учењак А. Лѐвге: „Политејизам, који је порушио јединство Божије, уништио је исто и у човечанству. Је л' се само каква нова митологија појавила, одмах је све и преобразила што је захватила Мисао се до основе своје помутила, језик се прерушио, нова се религија развила, шта више постао је и нов народ, који се од заједничког стабла одвојио. Само идеја о јединству Божијем кадра је била повратити човечанству изгубљену идеју о своме јединству.“

То је необорима истина која се огледа у целој историји старог, незнабожачког века. Из политејизма се родила полиантропија, многоразличност човечанства, човечанске расе, без сазнања о међусобној једнородности. Чим се већма човек удаљавао од једног Бога свеопштег творца — сведржитеља, тим је већма падала осећај и свест о свеопштем јединству и једнакости. Стога је у политејизму сваки народ гледао у свима осталим народима варваре и непријатеље своје, од којих му се ваљало добро чувати или их покорети и подјармити. Стога се за време многобоштва и сваки поједини народ делио на сталеже, од којих се само неки сматрају и истицају као прави, истинити и савршени људи, те према томе и поступају са свима осталим као са неком подређеном (инферијорном) расом или простим робовима и хелотима. Само тим путем кораћајући могли су наћи императори, племство (патриције) и светиња старог Рима уживања у грозним гладијаторским борбама, које су завршиване проливањем човечанске крви и смрћу. — Једино помоћу познања јединога Бога, помоћу вере у општег Оца небескога, могло је човечанство доћи до познања правог достојанства и опредељења свога, као и до свести и осећаја да смо сви као деца Божија моћусобна браћа међу којом никаква разлика не постоји, т. ј. да смо сви и у свему пред Богом једнаки. Монотејизам

је родио филантропство, који прокламова општу слободу, подиже силна уточишта за боне и сироте, као многе остале добротворне заводе, уз безброј оних љубавних чина и дела и велике апостолеке мисије.

И сама хуманост коју познати „слободоумници“ тако радо истичу и њоме се маскирају пресађена је у свет вером у јединога Бога Оца свију људи. Појам који се под речи: *humanitas* подразумева беше предхришћанским народима са свим непознат; тек кроз хришћанство свет се с њиме упознао — спријатељио. Човек се морао најпре упознати са истинитим Богом, Оцем свију људи, Сведржитељем и Судијом небеским, па је тек онда могао хумано мислити, осећати и делати. Па као што је политејизам са полиантропством посејао по свету зло растројство, исто је тако благо утецао на њега догмат о јединству човечанства с којим упознаше свет исти они апостоли који га и кад га упознаше и са догматом о јединству Божијем.

Па поновимо још једном — на завршетку ових редака — оне дивне речи Богом надахнутог апостола које је пред атинским ареопагом изговорио: „Бог који је створио свет и све што је у њему, Он будући господар неба и земље, не живи у рукотвореним црквама, нити прима угађања од руку човечијих, као да би ономе требало што који сам даје свима живот и све. И учинио је да од једне крви сав род човечији живи по свему лицу земаљскоме, и поставио је напред одређена времена и међе њиховога живљења: да траже Господа, не би ли Га барем опинали и нашли премда није далеко ни од јединога нас; јер кроз њега живимо, и мичемо се, и јесмо... Не гледајући дакле Бог на времена незнања, сад заповеда свима људима свуда да се покају; јер је поставио дан у који ће судити васијономе свету по правди“. —

(Реформа 1878.)

Дамјан Прерадовић,
царох голубиначки.

НЕШТО О ИКОНИ ПРЕСВ. ТРОЈИЦЕ*)

„Две иконе“, две старе, две ретке иконе описао сам ја у 1. и 2. броју „Бранича Православља“: икону пресв. Богородице, и то арапске, и икону пресв. Тројице, и то у облику човека са три лица на једној глави.

На опис тих икона написао је г. Дим. Руварац у Земунском „Новом Времену“ (бр. 101—103. и 105—106.) у чланку „Страховити створ људске маште“ своје примедбе и замерке.

Далеко бих отишао, када бих на цео тај чланак одговарао; с тога ћу одговорити само на нека главнија места, и то, колико ми могуће буде краће.

Описом иконе пресв. Тројице — вели г. Р. — „ужасно сам осрамотио и себе и нову богословију, а највише свога пекадашњег професора догматике, г. проту Јована Бороту“.

За што?

Што сам претпоставио, да читаоци „Бранича“ такове иконе не само видели, него да за такову икону ни чули нису: те по томе, што нисам знао, да је такову икону описао и штампано у „Старинару“ 1888. г. професор велике школе, Михајло Валтровић.

„Што је описано у „Старинару“, није у „Браничу“. Ко су читаоци „Старинара“? Г. Р. и...? Читају ли сви претплатници „Бранича“ уједно и „Старинара“? Сумњам, да и десети део српских свештеника чита „Старинара“; но нека је и пети. На баш да сам знао, да је један за такову икону не само чуо, већ ју и видео: — а њих четворица да нису, зар онда нисам знао рећи и оно претпоставити могао?

Г. Р. се чуди, како сам могао и смео такову икону назвати „лепом и занимљивом“, кад је она — по суду Валтровићевом — „страховити створ људске маште; усиљавање без истине и могућности; немоћан и одвратан покушај, на ма се само као алегорија сматрала“. Г. Р. нема довољно речи да ме осуди, што сам ту икону „са пажњом и уживањем посматрао“, тако, да са ње „ока скинути не могу“, и што ми та икона „очи не боде“.

Ако је г. Р. та икона страшна и одвратна — мени није; ако та икона г. Р. „очи боде“ — мени не; с тога нити ја г. Р. корети, нити г. Р. мене осуђивати може. Не гледе сви људи једну те исту ствар једнаким очима, те и не суде о њој једнако. — „Слово крестное погнѣбающимъ юрод-

ство, а спасаемымъ сила Божја есть“ — учи св. писмо. Назарен бегла од иконе и крета, јер не разуме идеје иконе и крета часнога; а православни Хришћанин смерно се клања и срдечно целива икону и часни крст, јер не гледа и не мисли на икону и крст, него на онога, који је на икони и крсту.

Имао сам прилику не један пут само видети икону — тобож православну, — бар на њој није била пресв. Тројица са три лица на једној глави, па ми је за то ипак та икона, са своје израде, била и „страшна и одвратна“: међу тим икона пресв. Тројице са три лица на једној глави, и ако — као што у опису рекох — представља „нешто необично, неприродно, чудновато“, ипак је тако израђена, да сам ју са уживањем посматрао, и да са ње ока лако скинути не могу.

Највише и најжешће је напао г. Р. овај став описа мога: „А кад узмеш у обзир, шта та глава са три лица представља: онда некако и нехотице долазиш до тога, да помислиш да се зар само тако а не друкче, може јасно представити и насликати: „Свѣтаа и единаосѣннаа Троица и нераздѣлнаа“.

Г. Р. тврди, да је икона пресв. Тројице са три лица на једној глави — јеретичка.

М. Валтровић казује, да је таква икона „требала бити очигледно оружје против јереси о св. Тројици“, и да су такове иконе рађене и издavano „у похвалној тежњи, да бране и потврде учење, које црква налаже на се верује, и које ум људски не може потпуно да разчлани и схвати“.

Па је ли онда таква икона јеретичка? Гаси ли се ватра ватром: јерес — јереси?

Да докаже, да је така икона пресв. Тројице јеретичка, г. Р. „проговори крупну реч“, наведе

*) Дајемо места овој самоодбрани у овоме листу, и ако је чланак „Две иконе“ штампан био у „Браничу Православља“. Дајемо му места, — кад већ г. Станикић држи, да се треба освртати на маниће инсулте г. Димитрија Руварца, — дајемо места за то, јер је то г. Ст. својом сарадњом заслужио од овога листа. Разуме се да је ово и прва и последња, коју дозвољавамо у овом листу о спорним питању. Читаоци ће већ из овога одговора г. Станикића моћи видети колико у инсулту г. Димитрија Руварца беше оправданости, а колико обести која га од неколико година у његовој високоучености бесом разапине. Ми у тај спор не улазимо и ако смо на то провоцирани, јер између нас и г. Р. не може више спора бити, пошто смо ми о њему — на чисто.

Кад нам је г. Станикић приказ иконе св. Троице, о којој је реч, издио за „Сион“, ми га не примисмо. А што имамо да кажемо г. Станикићу у погледу *фотографисања* те иконе, то смо му рекли братским путем и начином и уверени смо, да ће нас послушати.

У.—

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

речи Кирила Јерусалимског, који између другог вели: „... Ми Тројицу нити делимо, како то једни чине, нити је опет мешамо, како други“.

Дакле: св. Тројицу не треба мешати, а на икони пресв. Тројице са три лица на једној глави св. Тројица је помешана — с тога је јеретичка.

Ако св. Тројицу не треба мешати, али ју не треба ни делити.

У осталом да чујемо, како учи догматика о пресв. Тројици. (Наводи су по Макаријевој догматици у Шевићеву преводу.)

„Потпуно хришћанско учење о Богу, које треба примати срцем и исповедати устима, па да достојно носимо име хришћанина, састоји се у томе, да је Бог и један и тројичан, један по суштству, а тројичан по Лицима“ (стр. 104.).

Даље учи догматика, да „Оца Сина и св. Духа“ не треба сматрати и признавати само „за три имена, или облика или манифестације једнога и истога Бога“, као ни „за три својства Божије силе или дејства, но за три самостална Лица Божанства“. Осим тога „Отац. Син и св. Дух јесу једно по јестству, суштствују неразделиво један у другом... а не као три индивидуа, који имају једну природу. У томе се баш и састоји сва непостижност тајне пресв. Тројице, да су три самостална Лица Божанства једно по суштству и савршено неразделива; а кад би Они суштствовали засебице једно од другога, као три индивидуа међу тварима, ту не би било за нас ништа непостижно“. (стр. 109.—110.)

„Лица (Оца и св. Духа) сједињена су међу собом...“ (стр. 154.)

„Трѣ сѣтъ свидѣтельствующи на небеси, Отецъ, Слово и святый Духъ: и сѣи три единое сѣтъ“ (I. Јов., 5., 7.)

Дакле: Лица св. Тројице су спојена „у једно савршено неразделиво“, но нису сливена, тако да се једно у другом губе. У споју или сједињењу Лица пресв. Тројице разликују се „три самостална лица“.

Спој јединства са тројством: јединство у тројству и тројство у јединству: један у три, и три у једном — то је Хришћанско Божанство, то је хришћанска св. Тројица.

Икона, на којој би тај спој јединства са тројством изведен и представљен био — била би најјаснија и највернија, или бар најприближнија слика и прилика пресв. Тројице.

Не бих рекао, да је спој јединства са тројством на икони пресв. Тројице са три лица на једној глави — „створ људске маште“, нити да је то „усиљавање без истине и могућности“. Није „људска машта створила“ и измислила, да су три Лица Божанства спојена и сједињена, него је ту истину сâм Бог открио; а кад се „људска машта усилела“ да спој јединства са тројством изведе и представи, то је она само одговорила „истини“, а никако није извела нешто „без истине“, што не одговара истини, што не постоји у истини. Мисао о споју јединства са тројством није „без могућности“, него тај спој у истини постоји.

А како су „три самостална Лица Божанства“ спојена и сједињена „у једно по суштству савршено неразделиво“ — на то нам питање није дала, ни дати могла одговора ни догматика: „... јер како су у једном Богу три Лица, како и Отац јест Бог, и Син јест Бог, и Дух свети јест Бог, па ипак несу три Бога, по један Бог, то са свим надмашује свако наше разумевање“ (стр. 105.)

Па чега нам разум јасно представити; чега нам језик речима исказати: тога нам ни рука са кичицом верно нацртати не може

И ако „св. оци и учитељи црквени исповедаху непостижност догмата о тројичности Лица у Богу при јединству суштства, ипак налажаху овда — онда потребним чинити умна поређења о овом догмату...“ (стр. 131.); но те слике „и прилике натприродне Тројице у свету“, које изнашаху и показиваху св. оци и учитељи црквени, јесу „куд и камо далеко од Праслике, могу је само делимице напомињати, али је куд и камо не објашњавају...“ (стр. 134.)

Па кад примимо и пристајемо, да нам „догмат о тројичности Лица при јединству суштства“ људски разум представи, а људски језик исказе и опише онако, како може, износећи нам слике и „прилике натприродне Тројице у свету“, које су „куд и камо далеко од Праслике“, и тек ју само „делимице напомињу, али ју куд и камо не објашњавају“: за што онда да не примимо и не пристанемо, да нам и људска рука са кичицом догмат о пресв. Тројици нацрта онако, како може, да нам догмат тај на икони ма и „само делимице напомене“?

(Наставиће се.)

ЧЕТРДЕСЕТ-ГОДИШЊИЦА АРХИПАСТИРСКЕ СЛУЖБЕ.

Прошле године је Архиепископски Сабор Србије поводом четрдесет годишњице архипастирске службе високопреосвештеног Архиепископа београдског и Митрополита Србије господина Михаила одликовао овога *белом камилавком и панакамилавком са крстом на њој*.

Дана 14. октобра о. г., којег је дана високопреосвећени г. *Михаило* навршио четрдесет и прву годину архипастирске службе, предао му је Архиепископски Сабор и грамату, која се односи на то ретко одликовање.

Грамата, која се одликује бираним слогом и њским осећајима, гласи овако:

Високопреосвештени Архиепископе и Митрополите Србије Господине Михаиле!

Силоу вѣры стужалъ еси вышнее любомудрие и трудомъ вся приобрѣлъ еси.

Смерноет наша, гледећи Те украшена седином светитељске чистоте и мудрости, и посматрајући Те обновљена орловском младошћу: у молитви дано-ноћној за благо Цркве, Краља и Отаџбине наше, у неуморном — без прекида раду на њиви Господњој и Управи Отаџствене Цркве, у Архипастирски-очинској бризи да твоја духовна чеда, све што раде, у Божју славу и своје спасење раде, — ми, Твоје доброте рукосад, а Божјом милошћу млађа, у Христу Господу, духовна браћа Твоја, радујемо се из свегерца и из дубине душе благодаримо Пастире-началнику нашем Господу Исусу Христу, што кроз Тебе, Свеосвећени Поглаваре Српске Цркве, четрдесет година, Он преблаг и обилно излива неисцрпне милости Своје на Богоспајему Отаџбину нашу.

Поздрављамо Те и целивамо Те целивом синовног признања и братске, у Христу Господу љубави; па, налазећи основа у члану 19, тачци 12, закона о црквеним властима, одлучили смо у знак видљивог признања, неоцењивих, многоплодних и добротворних радова Твојих, Архиепископе Београдски и Митрополите Србије, Господине Михаиле, одликовати Тебе правом, да носиш белу камилавку и панакамилавку са брилијантским крстом на њој, као видним знаком брилијантних дела Твојих за Цркву свету и драгу нам Отаџбину.

Прими са урођеном Ти љубављу ово одличје, које си неуморним трудом стекао, а кроз силу вере вишњом мудрошћу заслужио.

СБр. 12

14. октобра 1895 г.

у Београду.

Епископ жички, с р. **Сава**

Епископ тимочки, с р. **Мелентије**.

Епископ нишки, с р. **Инокентије**,

Београдски „Мир“ саопштавајући ту грамату, доноси и кратку историју тога ретког одликовања у Хришћанској цркви, што ево отштампавамо, јер ће занимати сигурно наше читаоце.

Пишући дело из најстаријих времена, још из Старога Завета, па до наших дана, о крунисању и мирономазању владалаца, том приликом нашли смо у старим црквеним летописима, каква су давата одличја првопрестоним архипастирима. Тако, налазимо да је *бела панакамилавка*, још у IV веку, у времену првог хришћанског цара Константина великог и првог васељенског сабора, постојала као такво једно одличје. Али како је то одличје давато и како је пошено у самом почетку на истоку и западу, не зна се, о томе одличју само се помиње — бар ми сад о томе немамо пред нама јасног описа; па стога само ћемо и напоменути са неколико факата, када је и како је ово одличје пренесено са истока на север у православну Русију.

Спомиње се у историји константинопољског цара Јована Кантакузена, да су патријарси носили на камилавци бело покривало. —

А 1341. год. при свечаном крунисању императора Јована Палеолога спомиње се, да је овај знак био на патријарху украшен златом са изражењем на њему Спаситеља, Богоматере и Претече.

Овим су одличјем први пут васељенски патријарси почели одликовати и руске првосвештетеље.

Спомиње се у летописима, да је први пут цариградски патријарх Филотеј 1335. год. послао белу камилавку Новгородском Архиепископу Василију, који је био изабрат и посвећен 1331. Од тога времена почели су носити белу камилавку Новгородски Архиепископи. Ова почаст учињена је Новгородским Архиепископима због славног, старог руског великог града Новгорода. — А сада даје се Новгородским Архиепископима почаст да они крунишу императоре руске у Москви. —

А од времена Архиепископа Генедија Новго-

родског, који је био при крају XV. века, отпочели су носити белу камилавку и Московски Митрополити из почасти првопрестоног града Москве.

Архиепископ Новгородски Макарије, кад је 1564. год. постављен био за Митрополита московског, носио је белу камилавку. Његов наследник Атанасије, који је с друге стране дошао за Митрополита московског није носио белу камилавку. Ово је дало повода Руском Сабору, да донесе своје следеће решење: „Отац наш и Богомољац Митрополит носи црну камилавку, а Богомољац наш Архиепископ Великог Новгорода и Пскова носи белу камилавку. И тако учинише из почасти старини — Москви — да и Митрополит Московски носи белу камилавку „српскоју“ и „херувимом“. — Даље описује се каква да буде печат на грамати Митрополита Московског.

О овоме догађају доцније руски сабор, држан 1667. године у Москви, напомиње следеће: „по

писању Димитрија Толмача, Филотеј Патријарх који је хиротонисао Алексија Митрополита, посла белу камилавку Василију, Архиепископу Новгородском и од тог времена поче само једини Новгородски Архиепископ носити белу камилавку до Генедија Архиепископа Новгородског; а после Генедија „пријашна и начаша Московски Митрополити и прочи носити бѣлий клобукъ“.

Из ових саборских решења види се, да је, после Митрополита Макарија, дозвољено да поред Архиепископа Новгородског и Митрополита Московског, могу носити белу камилавку и сви други митрополити у Русији. Ова установа и до данас важи.

Па када је доцније установљена у Русији Патријаршија руска, подарена је Патријарсима бела камилавка као врховним првосвештеницима Руским. Тада је, као што поменуемо, усвојена та почаст и свима другим Митрополитима руским, а за остале Архиепископуре установљено је да носе црну панакамилавку. С.

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

(Архијерејска служба). На дан св. Димитрија о. г. богослужиће у саборној цркви карловачкој архијерејску литургију високопроесвећени г. епископ бачки *Герман*.

(Школски савет) држао је прошле недеље своје редовне седнице под председништвом Његове Светости.

(Високопроесвећени г. епископ бачки *Герман*) бавио се прошле недеље у манастиру Ковиљу.

(Г. министарски саветник угарски *Јован Клармарик*) бавио се 14 о. м. и у Карловци, где је посетио Његову Светост, преузв. г. патријарха *Георгија* и разгледао српску велику гимназију, о којој је изволео изјавити своје најлепше допадање. Г. Клармарик дошао је у Карловце из Новог Сада, где је разгледао и велику српску гимназију, а посетио и високопроесвећеног г. епископа *Германа*, чији је и мио гост био тога дана на ручку.

(За протопрезвитера пакрачко-дароварског) изабран је администратор пакрачке парохије г. Атанасије Зорчић са 36 гласова. Протукандидат г. Теодосије Марковић, парох дароварски и администратор протопрезвитерата, добио је 10 гласова.

(Прослава стогодишњице) богословије и гимназије карловачке одгођена је, те тако не ће бити, као што се мислило да буде на Митров дан о. г.

(Нашим свештеницима и црквеним општинама) јављамо, ради њиховог равнања, да су по високој одлуци св. Архијерејског Синода, у српској манастирској штампарији штампани *нови обрасци и табаци за вођење црквених матица*, а тако исто и за брачна, испитна и венчана. известија. Обрасци ће се за најкраће време доставити, путем надлежних епархијских власти и органа, српским православним парохијским звањима и црквеним општинама с упутством, да их од 1 јануара 1896. г. имају узети у употребу, прекинувши вођење црквених матица на досадашњим табацима, а уједно с упутством, да нове табак матичне и брачних известија имају од сад набављати од српске манастирске штампарије. Ово јављамо нашем свештенству и црквеним општинама за то, да не би од сад куповали старе табак и тиме себи узалудан трошак учинили.

III. *Епарх. школ. одбор бачки* имао је своју седницу 3. (15.) октобра о. г. пре подне и у истој решио ове предмете: Узет је на знање извештај бележников, да су наредбе високог. Школ. Савета у погледу уважања у срп. нар. школе *Мале Катавасије* коју је издала Ман. Штампарија и „Часловаца“ који је написао М. Нешковић а издао Лука Јоцић због журности презид. путем подручним школ. одборима објављена. — Одговориће се управном одбору жупаније бачке, да је школа у Бођанима по-

пућена оспособљеним учитељем, а овоме намакнут законом прописани минимум плате; у погледу пак школе у Кисачу, за коју се такође тражи обавештај о учитељу и плати, умолиће се поново виск. Школ. Савет, да за исту школу из нар. цркв. фондова потребну припомоћ издјејствује — Опомењени су некоји м. школ. одбори, који још свога извештаја о повторним школама нису поднели — Извештај енарх. ревизора о спроведеној истрази против Т. Исаковића и др. у Кули издат је конз. фискалу на миљење. — Узет је на повољно знање извештај цркв. школске општине у Дероњи да је свом учитељу плату повисила. — Одобрени су наставни планови за 1895/6 школ. год. некојих учит. зберова и учитеља који су планови по новој „Наставној основи“ израђени. — Потврђени су избори учитеља у Дероњи, Вођанима и Товаришеву (овде у привр. својству) напротив уништен је избор учитеља у Ст. Паланци и наређен нов. — Молба цркв. општине пивничке у погледу расписа стечаја на тамошње учитељско место и призив тамошњег учитеља Л. Д. против исте молбе издат је окр. проти новосадском на извештај. — Поводом расписаних стечаја у Рац-Милетићу — позвана је иста општина на изјасњење у погледу тамошње учитељске земље и дата јој даља учуства у погледу избора учитеља. — Узет је на знање пријављен распис стечаја на једно учитељско место у Нов. Саду и Ст. Шовама. — Узета је на знање подела школа у Ст. Врбасу међу тамошња два учитеља. — Поднеће се с препоруком виск. Школ. Савету молба становника чебских ради отварања срп. нар. школе у Чебу. — Наређена је истрага против учитеља у Д. С. Ивану. — Молба некојих ченејских становника у погледу отварања још једне школе на ченејским салашима издата је новосадекој општини на изјасњење. — Обустављен је избор учитеља у Бегечу, док се не реши питање о дотацији тамошњег учитеља. — Учитељу К. Др. у Ст. Б. издат је писмен укор због нерада му у повереној школи и попрећено отпустом ако се не поправи. — Изјасњење цркв. општине у Сегедину на потраживање бившег јој учитеља Љ. М. узето је на знање. — Потврђен је у истој општини обављени избор школ. одбора, овај посљедњи с том примедбом да себи другог председника има изабрати. — Узет је на знање распис стечаја на упражњено место у истој општини, по уједно општина позвана да тачно означи плату свом учитељу. — Молба неколицине ст. бечејских салашана, да се у њиховој школи настава скрати — одбијена је. — Продужен је забавиљи у С. рок за полагање стручног испита. — Упућен је суспендовани учитељ у Т. да заменици својој и за месеце јули, август и септембар издаје односну накнаду за земљу, коју жива. — Упућена је цркв. општина у Ст. Б. да читаоницу из школске зграде уклони. — Упућен је м. школ. одбор у П. С. да поново расписе стечај на упражњено учитељско место на салашу и тим да се женске могу тражити. — Управа над школама у истој општини поверена је за годину дана ст.-бечејском учитељу Ст. Ж. који ће и поделу разреда међу појединим разре-

дима учинити. — Посљедњи пут су опомењене неке цркв. општине односно м. школ. одбори ради поднашања изказница за 1894/5 школ. год.

(Како Србин Бошњак поштује и слави своје крсно име). На дан св. Петке о. г. сретне Србин из Босне на карловачкој пијаци пред саборном црквом једног карловачког професора и застави га са овим речима: „Ма господине и брате, кажи ми где ћу ваћи српског попу?“ Професор га погледа и знази у њему Босанца у босанском фесу, по оделу судећи — сиромашна. Држао је под пазухом свечарски колач искићен различитим додацима и босиљком на средини колача. „Шта би хтео с попом?“ упита га професор. „Хоћу, брате, да ми прекади колач, јер сам данас свечар.“ „А од куда си?“ „Ја сам човече из Босне, па путујем са женом и продајем чанкове. Свечар сам, па ме ево крсно име затекло овде. Умесио сам колач и молим те кажи ми попа, да ми прекади колач.“

Професор је видео чисту свест српску и црквену, радосно је прихватио позив и одвео брата Босанца пароху горњокарловачке парохije, који је колач прекадио. Побожни Србин Бошњак се цело време за свећења колача скрушено молио Богу и крсноме имену, а уживао гледајући славу крсног колача, те задовољен и сав блажен у своме религиозном и српском осећању. Част и од Бога здравље честитом Србину Бошњаку, који се сећа свога крсног имена и крснога колача ма где био. Колико би се њих учених могло од њега научити. —

(Попис људства у Србији.) извршиће се 31. децембра о. г., те ћемо по томе сазнати податке о најновијем броју тамо насељених народа.

(Скупштина архидијезалног удовичког свештеничког фонда) сазвана је за 31. октобар (12. новембар) о. г.

(Г. Евгеније Летица.) Јучер је потписан декрет, којим је г. Евгеније Летица додељен, до даље наредбе, на службовање епархијској конзисторији у Темишвару, о чему ће се саопштење учинити у званичном делу нареднога броја.

(Одговор васељенског патријарха и св. Синода на енциклику римскога папе.) Св. Синод велике цркве у Цариграду, са својим патријархом на челу, штампао је у августу месецу о. г. и разаслао већ свима подручним митрополитима и епископима, клиру и православном народу свесветога апостолекога и патријаршкога престола у Цариграду — свој одговор на познату енциклику римског папе, којом овај позива православни исток на сједињење са римском црквом. Одговор тај носи овај потпуни наслов: „Εγκύκλιος Πατριαρχική και Συνοδική επιστολή προς τους Ιερωτάτους και Θεοφιλεστάτους εν Χριστῷ αδελφους Μητροπολίτας και Επισκόπους και τον περι αυτους Ιερον και ευαγγελι κληρον και απαν το ευσεβες και ορθοδοξον πληρωμα του αγιωτατου Αποστολικου και Πατριαρχικου Θρονου Κωνσταντινουπολεως —“, а у њему се опомиње православна паства, да се чврсто држи св. православља, а да се клони лажних учитеља, који се сада више него игда појавише, да заведу право стадо Христово на страну-

Одговор је написан зналачки; у њему су у 25 тачака достојанствено доказане необориве истине св. православља, а темељито историјским чињеницама обложене неистине римскога епископа, који се намеће за главу и судију целом свету.

Одговор овај одштампан је у званичном органу св. грчке патријаршије „*Εκκλησιαστική Ἀλήθεια*.“ (Бр. 31. од 29. септ. о. г.) Л. Б.

XXXI. XXXII. и XXXIII. ЗАКОНСКИ ЧЛАНЦИ ОД ГОДИНЕ 1894.

О БРАЧНОМ ПРАВУ О ВЕРОИСПОВЕСТИ ДЕЦЕ

И

О ДРЖАВНИМ МАТИЦАМА у преводу српском

штампани су и разаслани претилатницима. Уверени смо да ће српски превод ових законских чланака врло добро доћи нашем свештенству. За то га и штампасмо, да свештенству ту услугу учинимо; а за то се надамо, да ће га свештенство и набавити.

Високом одлуком св. Архијерејског Синода прописани и од 1. јануара 1896. у употребу стављени нови табаци црквених матица, и бланкети за брачна, испитна и венчана, известија, штампана су и могу се одмах добити само у овој штампарији.

Увез матичних протокола израђујемо у властитијој књиговезници. Имамо готових увезаних све три врсте протокола, са 50 и 100 табака.

Хартија матичних табака је, према надлежној високој одредби, фина, јака, тако звана: *Diosguyögi* (I. врста). Па ипак табак стоји само 5 новчића.

Сто бланкета брачних известија стоји 1 фор. На комад 1½ новчић.

Славним парохијским звањима и црквеним општинама препоручујемо приликом набавке матичних тих табака и брачних известија, још и набавку званичних коверата, позивница у седнице црквених скупуштина и одбора, доставница, експедиционих и експедитних протокола, седничких записника од разне — по наруџби — хартије; печата на парохијска звања и црквене општине (штампил с кутијом).

Књиге које се могу код нас одмах добити осим горе означене, ове су:

1.) **Назаренство** његова историја и суштина, написао *Владимир Димитријевић*. Цена 1 ф. 20 н.

2.) **Нацрт за катихетичке беседе** с руског превео *Велко Миросављевић*. (Прештампано из „Српског Сиона“). Цена 10 н

3.) **Чланци о забавиштима**. По најбољим изворима написао *Иван М. Поповић* учитељ. (Прештампано из „Српског Сиона“) Цена 15 н.

4.) **Догматичко Богословије први део** превео и гдегде допунио протосинђел *Митрофан Шевић*. Цена 2 фор.

5.) **Породица и религија**. Проповед оца Августина од Монтефелтра. С талијанског превео *Јереј Илија Шумановић*. (Прештампано из „Срп. Сиона“). Цена 10 н.

6.) **Песме за децу** намењене особито учењу по забавиштима и основаним школама. Од *Ив. М. Поповића*. Цена 20 н.

7.) **Хоће ли бити од користи? или истина против неистине о народно-црквеним фондовима**. Прештампано из „Српског Сиона“ за г. 1895. Цена 25 нов.

8.) „Српски Сион“ од 1891. до ове године.

9.) **Палла Катавасја** садржајалах вк севѣк различнаа пѣкиа и пѣкени дѣхѣвныа, во оупотребленіе оучащиса православноа севрскіа ѣности такоже и пробчих благочестивых христіанх, из сватых цѣрковных книг оустроеннаа Цѣкна кнѣзѣ сѣй 20 новч.

10.) **Грамматика црквенословенскога језика**. Својим ученицима саставио *Јован Живановић*. — Цена 85 новч.

Српска манастирска штампарија.

Пријатељска порука.

Српском православном свештенству богоснасајеме епархије пакрачке и осталим тамо драгим пријатељима својима, с којима се нисам могао лично опростити, полазећи на своје ново опредељење, шаљем овим путем срдачно: Збогом!

Анатолије Јанковић

архимандрит,
настојатељ манастира Ковића.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 199 1 - 3

Потписана цркв. школ. општина поново расписује стечај, на овдашњој срп. правосл. школи. Плата је годишња 400 ф. (или 800. круна:), слободан стан са две собе, кујном, јеловником и повољном баштом; за огрев сламе колико му је потребно. Од сваког погребца где позван буде 50 нов.

Учитељу у дужност спада све школском уредбом и наставним планом прописане предмете

предавати; повторну школу одржавати, у цркви редовно појати, децу црквеном појању обучаваати и перо у седницама водити.

Кункурисати могу оспособљени за учитеља, који су вични мађарском језику и испит из истог положили. — Рок траје до 8. новембра о. г. а избор ће се 12. новембра обавити.

У Бајши (Бачка) 17. октобра 1895.

Црквени Одбор.

Срп. прав. црквено-школ. општина

СТЕЧАЈ.

195 1—3

Овим се расписује стечај, на два упражњена учитељска места, учитеља и учитељице, једно на шесторазредној мушкој, а друго на шесторазредној женској верозаконској школи у Вел. Средишту.

Годишња плата учитељу је 360 фор. а.вр., за држање повторне школе 40 ф. и 10 ф. за писаћи прибор, 6 ланаца комасиране земље, и $\frac{1}{2}$ ланаца пољске и еквивалент банште, на које има државни порез плаћати учитељ; дрва имаде 4 хвата, у природи слободан стан са две патосане собе, кујном, снајзом, подрумом, шуном, шталом, и пространом од авлије одељеном банштом.

Изабрани учитељ биће дужан све школском уредбом прописане предмете у школи деци предавати, у цркви појати, децу и одраслију младеж, ако је вичан у ноталном пјенију обучавати, за које ће од црквене општине обдарен бити; повторну школу држати, у цркв. школским седницама перо водити као и остале бележничке писмене дужности вршити. Осим тога децу каламљешу обучавати, и настојавати да се деца сваке недеље и свеца у чираке и рипиде облаче. Желити је да се компетенти лично пријаве, и да у св. цркви у дан недељни или празнични, поје. Првенство имају они који су сомборску препарандију свршили, а оспособљени су из мађарског језика;

Годишња плата учитељици је 320 ф. ав. вр, 40 фор. за повторну школу, 10 фор. за писаћи прибор, $\frac{1}{2}$ ланца пољске банште, на које ће бити дужна порез и еквивалент плаћати учитељица; 4 хвата дрва, слободан стан, са две патосане собе кујном, снајзом, подрумом, шуном, шталом, из које степени на таван, воде, и пространом од авлије одељеном банштом. Примети се има, да се у стану односно згради женске школе налази црквени магацин, а у дворишту исте зграде 1 леденица, коју црквени одбор под закуп издаје, како би свагда по потреби слободан приступ имао у двориште.

Изабрана учитељица биће дужна све школском уредбом прописане предмете, као и ручни рад и кућарство деци предавати, децу црквеном појању обучавати, и редовно с' децом богослужење похађати.

Узеће се у обзир молбенице само оних, које су учитељску школу у Сомбору свршиле, и које су из мађарског језика оспособљене.

Оспособљени учитељи и учитељице који желе једно од упражњених места заузети, имају своје ваљано устројене молбенице. најдаље до 10/22. новембра 1895. на потписаног председника управити.

У Вел. Средишту 13. октобра 1895.

Управитељ: Председник школ. одбора:
Александр Кенчела. Жива Станчулов.

E 1091 I. 222 ex 1895.

194 1—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на ђаконско место при саборној цркви у Вршцу. Плата је, осим обичних ђаконских берива, 600 фор. годишње.

Натипатељи ваља да своје молбенице овој конзисторији поднесу до 12/25. новембра о. г.

Из седнице енарх конзисторије, држане у Вршцу 18. септембра 1695.

Енархијска конзисторија.

ЈАВНА ДРАЖБА. 196 1—3

Дана 2/14. нов. 1895. у 10. сах. пре подне продаваће се у Манастиру Беочину на јавној дражби овогодишња шумска сеча, која се из 24 кат. јутра састоји. Ближа извешћа у манастирској писарни.

Пишманлук је 500 ф.

У Ман. Беочину 19./31 октобра 1895.

Управа
Манастира Беочина.

СТЕЧАЈ. 193 2 3

Расписује се стечај за учитеља на четир-разредној мешовитој школи у „Ловри“ (Пештанска жупанија) Плата је за редовну школу 300 фор.; за недељну школу 40 фр., за пероводство 12 фр. 15 лапаца ораће земље (аренда 150—180 фор.), на коју учитељ порез плаћа; за огрев 500 снопова дрва (25 фор.); од споредних прихода 30 фор. и стан састојећи се из 3 собе, кухиње, коморе, штале и врта.

Изабрани учитељ дужан је све школском уредбом прописане предмете у школи предавати, у цркви појати, децу у црквеном појању обучавати и у скушт. седницама перо водити.

У обзир ће се узети само они компетенти, који су само сомборски приправници, а испит су из мађарском језика положили; првенство пак имаће, који се општински лично прикажу.

Рок стечаја и дан избора је 5/17. новембар о. г. Молбенице треба слати на председника цркв. општине.

У Ловри (Lôre и. р. Baczkeve Pest m.) 8/20. октобра 1895.

Српска правосл. цркв. школ. општина.

О Г Л А С 191 3—3

ЊЕГОВУ ВЕЛИЧАНСТВУ АЛЕКСАНДРУ I.

КРАЉУ СРБИЈЕ

најпонижније посвећено

ПОЈАЊЕ НА СВЕТОЈ ЛИТУРЃИЈИ

придржавши изворне мелодије, за сопран, алт, тенор, бас компоновао Хајнрих Вајт, управитељ музичке школе у Вршцу. Opus 165. — Прештампавање ће се казнити по закону. — Цена 35 ф. а. вр.

Е. бр. 1013. К. 907. ex 1895.

197 1—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на једно упражњено место у *штатенд. заклади блаженог Петра Божића* од годишњих 105 фор.

Молитељи имају доказати:

- 1., да су Срби православне вере;
- 2., да су сиромашног стања;
- 3., да су последњу школ. годину с врло добрим успехом свршили,
- 4., да су телесно и душевно потпуно здрави.

У смислу основног писма могу за питомце позабрани бити само они, који су из епархије темишварске, а међу овима имају првенство они, који су у Араду рођени.

Молбенице се имају до 14./26 новембра 1895. потписаној конзисторији поднети.

Из седнице епарх. конзисторије у Темишвару 17. (29.) октобра 1895.

Епар. Конзисторија Темишварска.

ОГЛАС ДРАЖБЕ 201 1—3

Управа ман. Грегтега издаваће путем јавне дражбе дана 13/25. новембра о. г. *Попашу* и *Риболов* у својој на Дунаву лежећој Ади Козјак на три године под закуп.

Сваки онај који дражби приступити жели, има 10% од извикане цене у име вадума положити. — Ближи услови могу се увек код управе видети.

Дражба ће се обавити у 10 сати пре подне.

Управа манастира Грегтега.

СТЕЧАЈ. 198 1—3

Расписује се стечај на упражњено учитељско место у Бати. Плата је учитељска: 300 ф. у готовом новцу, стан са 1. собом, кухињом и баштом; 5 ланаца ораће земље, на коју општина порез плаћа; 23 ф. у име огрева, 5 ф. за пероводство; од великог укопа 1. ф. од малог 50 новч.

Изабраном учитељу у дужност спада све предмете школском уредбом означене предавати, десну певницу и недељну школу држати. Првенство имају свршени сомборски, и из мађарског језика оспособљени приправници. Рок стечају је 21. нов. т. г.

У Бати (ц. р. Erd fejem.) 15. окт. 1895. г.

Цркв. школски одбор.

Бр. 2. ex 1895./Школ. Одбора. 190 3—3

СТЕЧАЈ.

На темељу одлуке сл. Е. Ш. О. Бачкога бр. 173. ex 1895. расписује се стечај, на упражњено

овдашње учитељско место у смислу „Уредбе, за срп. нар. школе од 1872. год.“ §. 67. са роком од 6 недеља дана.

С овим учитељским местом скопчана је годишња плата од 720 фор. т. ј. седам стотина двадесет фор. а. вр. и то: из варошке благајнице, примаће годишње 420 фор а из црквено општинске пак 300 фор. сразмерно у месечним оброцима, а сем тога слободан стан и четири хвата меканих дрва, од чега ће се и школска дворана грејати.

Учитељ ће дужан бити: никелеком уредбом од 1872. год. §§ има 18. и 79.-им, не мање и §§§-има 15. 17. и 18-им Дисциплинарних правила од 1876. год. прописане дужности, уз горе наведену *учитељску плату, тачно и савесно обављати.*

Осим наведених дужности, учитељ ће обвезан бити *тачно и савесно* вршити и дужности, општинског перовође у свима органима црквено школске општине.

Комптовати могу, сви они срп. нар. учитељи, који 58-им §-ом Школеке уредбе од 1872. прописану квалификацију имају — и који — сем оспособљења из мађарског језика, потпуно, како усмено, тако и писмено, исти језик у власти имају.

Првенство имају, који сем свега овде жељеног имају праксу од више година, и који су на потпунице изведбани обављати дужности општинскога перовође, који дакле, добро познају дух свију наших автономних законских уредаба и наредба.

Добро инструиране молбенице ваља слати на потписани одбор.

Дано, из седнице срп. правосл. школског одбора, држане у Сегедину 25. септембра 1895.

У име Школског одбора:

Александар Мајски Јосиф Агрима
привр. перовођа. председник.

Једина српска

☞ фабрика свештеничких шешира и ћелепуша. ☜

За гг. свештенике препоручујем врло финих и добрих шешира и ћелепуша, сопственог фабриката — са најсолиднијим ценама. Послуга брза и тачна. Поруче са стране такођер обављам и шаљем са платом у наточ (Nachnahme) поред моје гаранције. При нарудбини довољно је назначити меру око главе. Молећи за многобројну посету, јесам

Са одличним поштовањем

ПЕТАР МАРКУШ, ШЕШИРЦИЈА
пређе А. Јекић и П. Маркуша
5 — 53 Нови Сад (главна пијца).

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.